

Una finestra al període medieval

Pau Turon i Izquierdo
Historiador

Una de les principals vies per estudiar l'edat mitjana a Catalunya és l'estudi de la nombrosa documentació escrita que ens ha arribat d'aquest període, bona part de la qual està conservada en les masies. Aquesta abundància, única en el panorama europeu, té el seu origen en el costum que tenien els nostres avantpassats de passar per escrit els acords socials i econòmics més importants, com la compravenda de propietats o els pactes matrimonials. Això ho feien tant per assegurar-se que l'acord es compliria, perquè si no denunciarien l'incomplidor a la justícia, com per poder demostrar en un futur la propietat de les seves terres.

Tanmateix, al llarg dels darrers dos-cents anys, una quantitat in comptable de documents medievals han estat destruïts o fets malbé. Això és conseqüència, d'una banda, dels conflictes que arrasaren les nostres contrades, essent el més devastador la Guerra del Francès (1808-1814) i, de l'altra, de la conservació negligent i la deixadesa per part de diversos propietaris. Aquestes pèrdues han tingut un fort impacte en la recerca sobre aquesta època, pel que fa la pèrdua irreparable de moltes dades rellevants del nostre passat.

Caulès: la parròquia perduda

El massís de les Cadiretes fa mil·lennis que és poblat, com ho demostren les restes megalítiques i ibèriques que s'hi troben. Entre els assentaments que s'hi erigiren destacà el poblat medieval de Sant Esteve de Caulès, esmentat per primera vegada l'any 919 d.C. Amb un terme parroquial que s'estenia pel sector central del massís, actualment dividit entre els termes municipals de Vidreres i de Lloret, va ser abandonat durant la segona meitat del segle XIV per culpa de l'impacte de la devastadora crisi baix-medieval.

Els seus pobladors habitaven majoritàriament en masos, dispersos pel territori, i vivien de l'explotació del seu entorn. Encara que els boscos ocupaven una extensió considerable del terme, proporcionant recursos forestals com el carbó vegetal o la llenya, els caulesencs foren capaços de cultivar diferents conreus malgrat el caràcter abrupte del territori. Entre aquests destaquen diverses classes de cereals (blat, mill i ordi), llegums, oliveres, vinyes i alguns arbres fruiters (figueres, pruners i avellaners).

Un aspecte a destacar són les fortes relacions que tingué amb Lloret de Mar. No només molts habitants de Caulès es casaren amb lloretencs, sinó que també alguns, a més de tenir el mas, tenien una casa o solar en aquesta naixent vila portuària. Prova d'aquests vincles és el caulesenc Pere Coll, que durant la segona meitat del segle XIV ostentà la batllia del castell de Lloret, en part perquè el terme castral d'aquesta fortalesa cobria part de la parròquia de Caulès.

Una permuta oblidada

De tots els masos de Caulès, l'únic que sobrevisqué la crisi baix-medieval va ser el mas Cabanyes, ara situat en el terme municipal de Vidreres, concretament en el km 5 de la carretera C-63. D'aquest mas prové el pergami del qual parlarem ara,

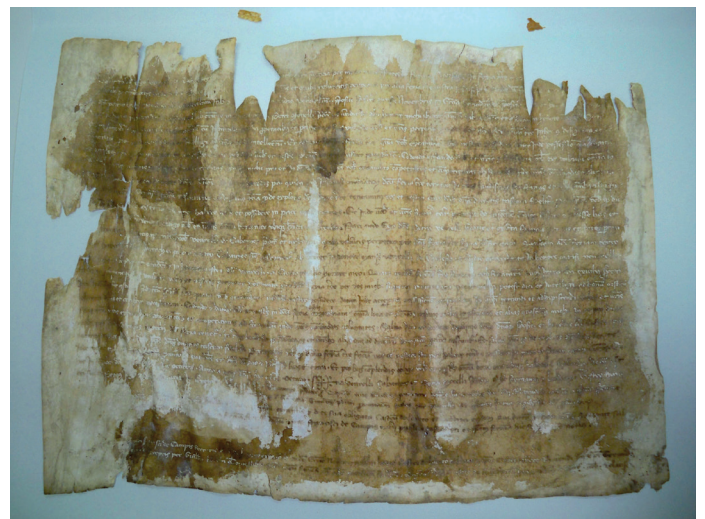
un dels més antics conservats a l'Arxiu Municipal de Lloret de Mar, i que malauradament va arribar en molt mal estat de conservació, per culpa d'haver estat anys emmarcat i penjat a la paret, molt probablement en algun despatx o sala d'estar. Aquest era un costum molt estès durant els segles XIX i XX, perquè era un símbol de prestigi i erudició, com a conseqüència del qual molts pergamins antics han sofert un greu deteriorament.

Malgrat el seu estat, s'ha pogut esbrinar que consistia en un acord de permuta, fet l'any 1308, entre en Venrell de Cabanyes i en Pere Venrell, representat pel seu procurador Pere Morell, tots homes de Caulès. En aquest pacte s'intercanviaren dues feixes de terra, situades sota domini del paborde de Novembre, un dels senyors del castell de Lloret, al qual li havien d'entregar els lluïsmes, els foriscapis, la tasca i els altres drets que li pertanyen. En darrer lloc, s'indica que va ser escrit pel rector de Lloret, Francesc Camps.

Per entendre el pergami hem de comprendre alguns termes que hi apareixen. En primer lloc, les feixes en un començament no només eren petites terrasses que es feien en el pendent de les muntanyes, per finalitats agrícoles, sinó que sobretot consistien en trossos de terra allargats, que podien estar situats en el pla, on es plantaven cereals, llegums o hortalisses. Per altra banda, els lluïsmes, els foriscapis i la tasca eren diferents drets que els pagesos pagaven als senyors: el lluïisme o foriscapi el vassall el pagava al senyor quan aliniava o venia unes terres cedides pel segon a un tercer; d'altra banda, la tasca consistia en l'onzena part de la collita.

Conclusions

El pergami estudiat és una finestra quotidiana a la vida dels pagesos medievals, que eren, de llarg, el grup majoritari en la societat feudal. A diferència dels tòpics i prejudicis escampats per films i novel·les, no eren una colla d'ignorants que malvivien per culpa d'unes tècniques agrícoles deficientes. Gràcies a la documentació podem veure que eren gent que donaven valor a la paraula escrita i que explotaven d'una manera eficient el seu entorn, obtenint múltiples recursos diferents que els permetien prosperar. A més, establiren forts lligams, socials i econòmics, amb les poblacions veïnes, i així asseguraren la prosperitat en els segles posteriors.

Pergami amb la permuta d'un tros de terra del Mas Vendrell, situat a Caulès.

Procedència: SAMLML – Fons Bernat (pergamins del mas Cabanyes).
Data: 1308. CID: 508.000.2.1_091.090.001.